קה: כל הבשר פרק שמיני חולין

לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל. אומר רבינו שמואל דמיירי בשניהם של בשר או שניהם של גבינה אבל בין תבשיל של בשר לגבינה שלפניו חובה אבל לגבינה של אחריו לא קאמר דאפילו בנטילת ידים אסור לאכול עד שעודה אחרת כדאמר לעיל אבל בשר אסור לאכול לגבינה ואין נראה לר"ת דכין תבשיל לגבינה משמע תבשיל אחלה כדאמר לעיל כמה ישהה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב חסדא אבל בשר אסור לאכול לגבינה אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר כו' ועוד בין תבשיל לתבשיל בשניהם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל ומפרש ר"ת דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה דכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליבא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו ביניתיים ואינו אלא רשות אבל בין תבשיל דבשר לגבינה שהגבינה בעין חובה ויתכן פירוש זה אף לדברי האוסרין לאכול גבינה אחר בשר באותה סעודה אפי' בנטילה וקינוח:

מזנהו

סולדת בהן אבל היד סולדת בהן אין נוטלין בהן ואיכא דמתני לה אסיפא אאחרונים אין נוטלין אלא בצונן אבל בחמין לא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי ינאי לא שנו אלא שהיד סולדת בהן אבל אין היד סולדת בהן נוטלין במכלל דראשונים אף על פי שהיד סולדת בהן מותר אמצעיים רשות אמר רב נחמן גלא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה דאמר רב יהודה בריה דרבי חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכח כי קורטא בבורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כל מלחא מאי אמר ליה לא מבעיא אמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא משו מיא בתראי על ארעא משום זוהמא אמר לי המר דמשום דשריא רוח רעה עלייהו ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שקיל מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא למשתי שמא יארע דבר קלקלה בסעודה אמר לי מר משום דקשי לרוח צרדא ולא אמרן אלא דשקיל ולא מהדר אבל משקל ואהדורי לית לן בה ולא אמרן אלא חוץ לארבע אמות אבל תוך ארבע אמות לית לן בה ולא אמרן אלא מידי דצריך לסעודתא אבל מידי דלא צריך לסעודתא לית לן בה מר בר רב אשי קפיד אפילו אאסיתא ובוכנא דתבלי מידי דצריכי לסעודתא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דכנשי נשווראה משום מנקירותא אמר לי מר המשום דקשי לעניותא ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דענויותא ולא הוה יכיל ליה דקא זהיר אנשווראה טובא יומא חד כרך ליפתא איבלי אמר השתא ודאי נפל בידאי בתר דאכיל אייתי מרא עקרינהו ליבלי שדינהו לנהרא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ההוא גברא מביתיה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא שתי אופיא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשי לכרסם מישתיה קשה לכרסם מינפח ביה קשיא לרישא מדחייה קשיא לעניותא מאי תקנתיה לשקעיה שקועי לכרסם דחמרא שיכרא דשיכרא מיא דמיא לית ליה תקנתא והיינו דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא מבישא דאסר גינאה משום דמיחזי כרעבתנותא אמר לי מר משום דקשי לבשפים רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קאזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא אותבן בהדייכו לא אותבוה אמרה מלתא אסרתה לארבא אמרו אינהו מילתא שריוה אמרה להו מאי איעביד לכו דלא מקנח לכו בחספא ולא קטיל לכו כינה אמנייכו ולא אכיל לכו ירקא מבישא דאסר גינאה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא אכלי ירקא דנפל אתכא משום מאיסותא אמר לי מר משום דקשה לריח הפה ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דלא יתבי תותי מרזיבא משום שופכים אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין הנהו שקולאי דהוו דרו חביתא דחמרא בעו לאיתפוחי אותבוה תותי מרזיבא פקעה אתו לקמיה דמר בר רב אשי אפיק שיפורי שמתיה אתא לקמיה אמר ליה אמאי תעביד הכי אמר ליה היכי אעביד כי אותביה באונאי אמר ליה את בדוכתא דשכיחי רבים מאי בעית את הוא דשנית זיל שלים אמר ליה השתא נמי ליקבע לי מר זימנא ואפרע קבע ליה זימנא כי ממא זימנא איעכב כי אתא אמר ליה אמאי לא אתית בזמנך אמר ליה כל מילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למשקל מיניה עד דמשכחינן מידי דהפקרא ואמר אביי מריש הוה אמינא האי דשדי מיא מפומא דחצבא משום ציבתא אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים ההוא בר שידא דהוה בי רב פפא אזל לאתויי מיא מנהרא איעכב כי אתא אמרו ליה אמאי איעכבת אמר להו עד דחלפי מים הרעים אדהכי

חזנהו

המים: **מים רעים.** פעמים ששתה מהן שד וזו מקנתן: **דהוה כי רב פפא.** שהיה משמשו: **עד דחלפי מים הרעים.** ששתו המזיקין מהן: האכילו

סולדת. נכוית. אם היד סולדת בהן בטלו וגשתנו מתורת מים: **איכא דמתני לה אסיפא.** לא שנו לאחרונים בחמין לא: **מכלל כו'.** דבהנך דאסר לאחרונים שרי לראשונים: **שמלח סדומית יש.** ואמרו חכמים[1] על כל אכילתך אכול מלח וכיון דנגע במלח כי הדר יהיב ידו לעיניים מסמא להו ולפיכך צריך לנטלן: **ומשכחת כי קורטא בבורא.** אינה מצויה אלא קורטו בבור: **כל מילתא.** מדד מלח כמו (שמות טז) וימודו בעומר[2] וכלו בעומרא: **מאי.** צריך ליטול אחריו או לא: **משום זוהמא.** שריחן מסריח וגרלות מאוסות: **לאיסי.** כשאדם שותה אין לוקחין כלום מלפניו: **דכר קלקלה.** שמא יכעוס השותה שחפץ באותו דבר הנטול וכי יכעוס יסתכן וימנק: **רוח צרדא.** משטורדיש"ן: **חוץ לארבע אמות.** שמוציאו חוץ לארבע אמות של שולחן: **דכנשי נשווראה.** שמכנדין פירורי אוכלין מן הבית: **מנקירותא.** לנקר הבית נקיון: **מהדר אכפריה שרא דענויותא.** שר הממונה על הענויות היה רודף לאוכלו ולהכאיבו לידי עניות: **איבלי.** [9] על עשבים שבאפר: **נפל לידאי.** שלא יוכל לנקט הפירורין מכין העשבים ויהו למדרס רגלים ואלכדנו בכך: **שמעיה.** ההוא גברא לההוא שרא: **דקאמר ווי דאפקיה מביתיה.** הוציאני זה ממקום מנוחתי: **אופיא.** משקומ"ל: **לכרסם.** רירין הבאין מן המוטם: **מדחייה.** גירו לגדלין: **ליפקעיה שקועי.** כתוך המשקה עד שיכלה מאליו: **לכרסם דחמרא.** שבא לו מחמת אופיא דחמרא: **שכרא.** רפואתו לשתות שכר: **לכרסם דשכרא.** שבא מחמת אופיא דשכרא ליפתי מיא: **כפר עניא.** זה שלא היה לו אלא מים לשתות: **מכיסא דאסר גינאה.** שאין מוציאין שום מן כרישין מגמולה שאוגדין מוכרי ירק לאוכלו: **כרעבתנותא.** שאין יכול להמתין עד שימירנו: **לבשפים.** כרוחה אותו יכול לעשות לו כשפים והנשמר ממנו אין כשפים נותין לחול עליו: **מטרוניתא.** נכרית: **אותבן בהדייכו.** הושיבוני עמכם בספינה: **אמרה מילתא.** לחם של מכשפות: **אסרתה לארבא.** שלא זזה ממקומה: **אמרי אינהו מילתא.** אף הן היו בקיאין בדבר ועושין להגיל עצמם מיד המכשולו[3]. ואיכא דאמרי שאמרו שם ולא מוכחא מילתא: **מאי איעבד לכו.** שאין מכשפות שולטת ככם שאתם נשמרין מכל דבר הקשה להן: **דלא מקנח לכו בחספא.** אין אתם מקנחין עצמכם בחרס בית הכסא ואין אתם הורגין כינה במלבושכם: **מרזיבא.** ליזור המקלח מים מן הגג: **שופכין.** שמא ירדו עליו מים מאוסין המקלחים מתשמיש המטתשין על הגג ושופכין מי תשמיש והן באין לגיעור: **שקולאי.** נושאי משאות בשכר: **פקעה.** שנברה המזיק: **שמתיה.** למזיק: **דאוקיה באונאי.** הושיבוה באוני שהיתי ישן שם: **דצייר וחתים.** כלומר[4] שאחד מכל אלו אין לנו רשות: **דשדו מיא.** הטותה בכל שופך מחלה מן המים לאדם: **משום ציבתא.** קסמין וקשין שעל פני המים: **מים רעים.** פעמים ששתה מהן שד וזו מקנתן: **דהוה כי רב פפא.** שהיה משמשו: **עד דחלפי מים הרעים.** ששתו המזיקין מהן: האכילו

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ו מהל' ברכות הלכה טו טוש"ע א"ח סי' קפא סעיף ג וש"ס:

כב ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' קפ סעיף ו:

כג ג מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' כו (וס"ג מהלכות ברכות הלכה ג) סמג לאין קמא טוש"ע א"ח סי' קצ סעיף ח ור"ד סי' סט ס"ג:

כד ד מיי' פ"ו מהל' ברכות הל' טז וש"ס נכ"מ סמג עשין מ טוש"ע א"ח סי' קפ סעיף ב:

כה ה טוש"ע א"ח סי' קפ סעיף ד:

רבינו גרשום

סולדת בהן. כלומר אלא שאין היד נכוית בהן אבל היד נכוית בהן אסור: כי קורטא בבורא. כלומר כקרטין של מלח בשלשים סאין: שמא יארע דבר קלקלה בסעודה. כלומר שמא יקפיד בשעה ונקיט כסא בידיה או מאכל או משקה וישפכנו ויארע קלקלה בסעודה: דקשי לרוח צרדא. שנופל מאותו חולי: ולא אמרן אלא חוץ לד' אמות. כלומר הא דאמרן דלא לישקול איניש מידי מפתורא כי נקיט איניש כסא ויתיב אחבא: חוץ לד' אמות. כלומר שרוצה ליטלו חוץ לד' אמות כן השלחן ואי עביד קשה לרוח צרדא למאן דנקיט כסא בידיה: האי דכנשי נישווראה. כלומר האי דמיכנשי פירורין מתחת השלחן: משום מנקרותא. כלומר שרוצה לנקר ביתו: א"ל מר. זהו רבה: הוה קא אכיל ונהמא (איכלא) (אוכלין). כלומר ביני עשבים: אפקוה לההוא גברא מביתיה. כלומר לענינו: חופיא. אשקומא בלע"ז: לכרסם. קדרן בלע"ז מי שאינו יכול להוציא ניעו זהו קדרן בלע"ז: מנפחביה קשי לרישא. כלומר לחולי של ראש: מדחיה קשי לעניותא. כלומר מדחהו כידו קשי לעניותא: שיכרא מעבר ליה. כלומר לישתי שיכרא אחריו וירפא: דשיכרא מים. כלומר מאן דשתי אופיא משיכרא לישתי מיא בתריה וירפא: דמים לית ליה תקנתא: (בתר עניא). דעני אורחיה למישתי מיא: מכישא דאסר גינאה. כלומר מאותו קישור שקשר בעל הגינה למבור: אמרה מלתא אסרה לארבא. כלומר אמרה מלתא דכשפים: לא קטיל לכו כינה. על בגד שלך: תותי מרזבא. ציגור: משום שופכין. כלומר ששופך הציגור מים עליו: הנהו שקולאי. בני אדם שנושאין משואות: בעי לאיתפוחי תותי מרזבא. [את הוא דשניה]. כלומר

מסורת הש"ס

[1] עירובין ח: ע"ש, [2] [ע"ל דרב חייא], [3] [סיימו לכה בר נחמני עיין רש"י שבת כב.], [4] [פסחים קיח:], [5] [ע"ל ריפמח כ"ח בע"י], [6] [כ"ק נב. וש"נ], [7] שבת פח:, [8] [נר' יפה של ע"י מתנות], [9] [עי' תוס' תענית ח: ד"ה אלא], [10] [נכרמות מ.], [11] [ע"ל תרגום ולו בעומרא], [12] נע"י: המכשפות, [13] כס"מ: טולה.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אבלי על עשבים. וכן ניעין דף פח ע"ב תולפא דימת ריכלא:

לעזי רש"י

אישטורדישו"ן. עילפון. הלם. מבוכה.
אישקומ"א. קצף.

מוסף רש"י

שמלח סדומית יש. ואמור רבנן אחר כל אמלינן אכול מלח, ומשום מלח שטבל בו אלנטו תיקנו מים אחרונים (עדובין יז:) שמלח סדומית דקה היא מאד ומדבקת ביד ואינה ניכרת (ביצה לט:). כי קורטא בבורא. בכור מלח יש מעט מאותו מלח סדומית כמין קורט קטן (עדובין שם). נשווראה. פירורין (פסחים קיא:). מטרוניתא. נכרית היתה (שבת פא:). אמרה מילתא. דכפפים ואסרתה לארבא ולא זזה ממקומה (שם). אמרו אינהו מילתא. על ידי שם טהרה (שם). דלא מקנח לכו בחספא. שאוכל בעצות לכם כפפים (שבת פב:). ולא קטיל לכו כינה אמנייכו. ואין אתם הורגין כינה בבגדיכם (שם). ולא אכיל לכו ירקא מבישא דאסר גינאה. אין אתם מוציאין שום וכרישא וכלל מאגודה שאוגדין הגנגים ואוכלים, אבל אתם מתירין האגודה תחילה. ע"מ כל הני קשה לבשפים (שם).

רבינו גרשום (המשך)

אתה עשית שינוי דבמקום רבים הוקהה: האי דשדי מיא מפומא דחצבא. כלומר כשאדם רוצה לשתות ושיפר מעט מים תחלה קודם שישתה: משום ציבוראתא. כלומר כשראיתי ששופכין מים בתחלה אמרתי משום ציבי דאית ביה במיא עושין כן: משום דאיכא מים הרעים. כלומר דשרי עלייהו רוח רעה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com